

Una reforma laboral urgent

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, Editorial, 6 de juny del 2010

El Govern tirarà endavant la ja urgent reforma laboral, i pot ser que els sindicats muntin una vaga general. Seria un error. Des d'aquest diari hem repetit que el cost de l'acomiadament no és la vareta màgica, i menys en el període més dur de la crisi, durant els primers mesos del 2009. Les empreses contracten quan recuperen comandes, no quan canvien les lleis. En això, els sindicats tenen raó. I el Govern va fer bé de ser prudent, perquè una ruptura social en el més profund de la recessió ho hauria empitjorat tot.

Però ja no ens trobem en aquest punt. El PIB va créixer un 0,1% el primer trimestre del 2010, i la producció industrial ha augmentat al març i l'abril. I hi ha el maig; per a l'ocupació acostuma a ser un mes bo, però el descens de l'atur d'aquest maig (76.000 persones) és el més alt de tots els mesos en els últims cinc anys. I l'Estat ja no pot fer de locomotora perquè ha de frenar el dèficit. El sector privat n'ha de prendre el relleu.

En aquest marc, la reforma laboral és urgent. El Fons Monetari Internacional (FMI), que té com a director general un destacat socialista francès, afirma que a Espanya la crisi es converteix en atur directament, en lloc d'anar a una reducció horària o salarial, com passa en altres països europeus. És cert. El PIB espanyol va baixar un 3,6% el 2009 i l'atur es va disparar a gairebé el 20%. A la zona de l'euro l'economia va caure més (4%), però la mitjana de la desocupació no va superar el 10%.

Escassa flexibilitat

Part de la diferència es deu a l'excessiu pes a Espanya –des de molt abans que governés Zapatero– que té la construcció. La caiguda del totxo crea molt d'atur, difícil de recol·locar. Però no hi ha dubte que l'escassa flexibilitat del mercat laboral tampoc hi ajuda. La primera rigidesa existent és la centralització de la negociació col·lectiva. Quan a una empresa li baixen les comandes i perd diners, ha de poder adaptar els seus costos. En cas contrari, acaba havent d'acomiadar una part de la plantilla o, el que és pitjor, cessant la seva activitat.

Retallada horària

La solució és negociar en l'empresa per aconseguir una retallada horària, o salarial, o una barreja de totes dues amb ajuda de l'Estat, com a Alemanya. Els sindicats ho entenen i han acordat rebaixes salarials a canvi de mantenir l'activitat. Aquest ha estat el camí de Seat, on el pacte el va encapçalar la UGT, i de Sony, sota la batuta de CCOO. Però l'ajust a nivell d'empresa no ha de ser excepcional. Els sindicats combaten els ajustos salarials, encara que en determinats moments eviten acomiadaments i deslocalitzacions. Aquesta part de la reforma laboral ja s'hauria d'haver fet, i hauria suavitzat la crisi.

L'altra part de la reforma, el cost de l'acomiadament, és més complicada. Però si s'explica bé, es veu que és imprescindible. A Espanya, el cost de l'acomiadament no sempre és car. Per a un terç dels treballadors (contractes temporals), és només de vuit dies per any. Per això la crisi ha causat tant d'atur entre els treballadors temporals, sovint joves.

Una economia dinàmica necessita treballadors fixos que es formin a l'empresa, com a Alemanya. I en el cas dels fixos, l'acomiadament és massa costós. Les empreses poden acomiadar, per motius econòmics, amb un cost de 20 dies per any. No obstant, a la pràctica, aquesta via – l'expedient de regulació d'ocupació – es fa servir poc a les petites i mitjanes empreses. I, al final, ja en situació de catàstrofe, es recorre a l'acomiadament improcedent de 45 dies per any treballat, fet que a vegades arruïna el futur.

Drets adquirits

La reforma no ha de prendre drets adquirits (els 45 dies) als treballadors fixos actuals. Però si volem empreses competitives, que generin ocupació de qualitat, no hem de tenir normes més rígides que les europees. Seria, doncs, raonable que l'acomiadament econòmic (20 dies per any) no fos tan poc utilitzat. I que en els nous contractes (inclòs el pas de temporals a fixos) la indemnització per acomiadament improcedent baixés a 33 dies.

Els sindicats no poden defensar només els treballadors amb contracte fix i ignorar el 40% d'atur dels menors de 29 anys. Han de tenir el cap fred i contribuir a fer que Espanya no es torni un país en decadència. Diu el refrany que qui escup al cel a la cara li cau.